

**ДВНЗ “ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.Я.ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ”**

Кафедра медичної реабілітації

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи проф. А.Г. Шульгай
« _____ » _____ 2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

3 Медичної реабілітації

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Напрямок підготовки _____ 1201 «Медицина» _____
(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність _____ 7.12010001 «Лікувальна справа» _____
(шифр і назва спеціальності)

факультет _____ Медичний VI курс _____
(назва інституту, факультету, відділення)

на 2016 – 2017 навчальний рік

Розробники: к.м.н., доц. Бакалюк Т.Г.

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри медичної реабілітації:

Протокол від 29 серпня 2016 року № 1

Завідувач кафедри медичної реабілітації

проф. Мисула І.Р.

(_____)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

© _____, 2016 рік

© _____, 2017 рік

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	
Кількість кредитів – 1	Напрямок підготовки: <u>1201</u> <u>«Медицина»</u>	Нормативна	
Загальна кількість годин – 30	Спеціальність: <u>7.12010001</u> <u>«Лікувальна справа»</u>	Рік підготовки	
		6-й	6-й
		Семестр	
		7-й	8-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 0,9 год /0,05 кредита ECTS /	Освітньо-кваліфікаційний рівень: спеціаліст	год.	год.
		Практичні	
		18 год.	18 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		12 год.	12 год.
		Індивідуальні завдання:	
		год.	
		Вид контролю:	
		Залік	

1. СТРУКТУРОВАНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН З ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Тема	Лекції	Практичні заняття	СРС
1.	Засоби, що використовуються у відновному лікуванні. Санаторно-курортний етап реабілітації. Індивідуальна програма реабілітації. Медична реабілітація при захворюваннях органів дихання. Медична реабілітація при захворюваннях суглобів та сполучної тканини.		6	4
2.	Медична реабілітація при захворюваннях серцево-судинної системи. Медична реабілітація при захворюваннях нирок та сечовивідних шляхів. Медична реабілітація при ендокринних захворюваннях та порушеннях обміну речовин.		6	4
3.	Медична реабілітація при захворюваннях шлунково-кишкового тракту. Медична реабілітація хворих із ураженням периферичної нервової системи. Медична реабілітація хворих із ураженням центральної нервової системи.		6	4
ВСЬОГО ГОДИН – 30			18	12

Програмний матеріал з дисципліни «Медична реабілітація» складається з теоретичного та практичного розділів.

Теоретичний розділ має професійно-прикладний характер і реалізується у формі пояснень навчального матеріалу в процесі практичних занять, самостійного вивчення студентами навчально-методичної літератури, підготовка індивідуального завдання, участі у науковому студентському гуртку.

Практичний розділ передбачає оволодіння студентами обов'язковими практичними навичками та вміннями.

Конкретні цілі:

1. Тракувати поняття «реабілітація». Знати мету, завдання та основні напрямки (аспекти) реабілітації.
2. Мати уявлення про «медичну реабілітацію» (МР), визначати її мету, завдання, основні засоби та методичні принципи.
3. Розуміти значення МР для більш швидкого відновлення здоров'я,

порушених функцій і працездатності хворих, підвищення якості їх життя, попередження або ліквідації наслідків патологічного процесу.

4. Знати визначення та особливості методу лікувальної фізкультури (ЛФК) як основного засобу МР, пояснювати механізми лікувальної дії фізичних вправ та масажу на організм, розуміти основні принципи підбору та дозування фізичних навантажень.
5. Аналізувати показання та протипоказання до застосування засобів МР у хворих різноманітного профілю.
6. Знати оптимальні режими рухової активності для призначення хворим на стаціонарному, амбулаторно-поліклінічному та санаторно-курортному етапах відновного лікування, їх завдання і зміст залежно від періоду МР.
7. Знати основні завдання, особливості окремих методик МР при патології внутрішніх органів, захворюваннях і ушкодженнях нервової системи, травмах і захворюваннях опорно-рухового апарату, при оперативних втручаннях, а також в акушерсько-гінекологічній практиці та педіатрії.
8. Здійснювати вибір найбільш ефективних засобів МР з урахуванням клінічного перебігу захворювань (фази, стадії, ступеня функціональних розладів), супутньої патології, а також відповідно до індивідуальних особливостей організму: віку, статі, функціональних здібностей, рівня фізичної підготовленості та толерантності до фізичних навантажень.
9. Вміти надавати хворим різноманітного профілю рекомендацій щодо самостійних занять фізичними вправами за вказівкою лікаря, з поясненням особливостей самоконтролю під час занять.
10. Вміти оцінювати ефективність застосування засобів медичної реабілітації в процесі відновного лікування.

2. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА ТА СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Медична реабілітація, як навчальна дисципліна:

- базується на вивченні студентами анатомії людини, медичної біології, медичної хімії, медичної та біологічної фізики, фізіології, патофізіології, гігієни та екології, фармакології, пропедевтики внутрішньої медицини, пропедевтики педіатрії й інтегрується з цими дисциплінами;
- забезпечує послідовність та взаємозв'язок з внутрішньою медициною, хірургією, травматологією й ортопедією, неврологією, педіатрією, акушерством і гінекологією та іншими предметами навчального плану, що

передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами та формування умінь застосування знань з фізичної реабілітації і спортивної медицини в процесі подальшого навчання й у професійній діяльності;

- навчає використовувати засоби медичної реабілітації й інші фізичні чинники в лікарській практиці для забезпечення профілактики захворювань, а також для більш швидкого відновлення здоров'я, якості життя і працездатності у хворих різноманітного профілю;
- забезпечує попередження передпатологічних змін та патологічних станів, які виникають при нераціональному проведенні реабілітаційних міроприємств.

Дисципліна «Медична реабілітація» на сучасному етапі набуває все більшого значення для якісної всебічної підготовки майбутніх лікарів. Особливо з питань, що стосуються збереження і зміцнення здоров'я людей, покращення якості їх життя та забезпечення активного творчого довголіття шляхом оптимізації реабілітаційних міроприємств, а також більш швидкого відновлення здоров'я і працездатності хворих різноманітного профілю за допомогою фізичної реабілітації.

Досвід впровадження реабілітаційних заходів в спосіб життя громадян економічно розвинутих країн світу та своєчасна, ефективна медична реабілітація при захворюваннях, свідчать про можливість істотно зменшувати витрати держави на систему охорони здоров'я, ліки та звернення населення за повторною медичною допомогою.

У зв'язку із зазначеним засоби медичної реабілітації починають займати ведуче місце в системі превентивної медицини та відновного лікування. Саме тому лікарі загальної практики, сімейні лікарі, педіатри, лікарі вузьких спеціальностей та інші фахівці повинні знати показання та протипоказання до застосування сучасних засобів медичної реабілітації при різних захворюваннях та ушкодженнях, мати уявлення про ускладнення і патологічні стани, що виникають при неадекватних навантаженнях, володіти методами їх своєчасної діагностики, профілактики та лікування.

3. МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основною метою вивчення дисципліни є формування у студентів цілісного уявлення про можливості, форми та методи медичної реабілітації, а також проведення комплексу заходів спрямованих на попередження розвитку патологічних процесів, які можуть привести до втрати працездатності та відновлення втрачених в результаті захворювання фізичних та духовних сил хворого.

Кінцеві цілі вивчення дисципліни

1. Аналізувати і прогнозувати вплив лікувальних реабілітаційних комплексів при різних захворюваннях, оволодіти основними лікувальними засобами, які застосовуються у медичній реабілітації хворих та обґрунтувати необхідність реабілітаційних заходів спрямованих на досягнення у хворого максимальної повноцінності на яку він може бути здатний у межах наявного в нього захворювання.
2. Планувати та застосовувати засоби медичної реабілітації в комплексному відновному лікуванні хворих на стаціонарному, поліклінічному та санаторному етапах при захворюваннях, травмах, ушкодженнях та після хірургічних втручань, а також в акушерсько-гінекологічній практиці та педіатрії.

4. ЗМІСТ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ (*Лекції з медичної реабілітації не передбачені*)

Тематичний план практичних занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Медична реабілітація.		
1.	Засоби, що використовуються у відновному лікуванні. Санаторно-курортний етап реабілітації. Індивідуальна програма реабілітації. Медична реабілітація при захворюваннях органів дихання. Медична реабілітація при захворюваннях суглобів та сполучної тканини.	6
2.	Медична реабілітація при захворюваннях серцево-судинної системи. Медична реабілітація при захворюваннях нирок та сечовивідних шляхів. Медична реабілітація при ендокринних захворюваннях та порушеннях обміну речовин.	6
3.	Медична реабілітація при захворюваннях шлунково-кишкового тракту. Медична реабілітація хворих із ураженням периферичної нервової системи. Медична реабілітація хворих із ураженням центральної нервової системи.	6
ВСЬОГО ГОДИН:		18

ВИДИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ (СРС)

№ з/п	Вид СРС	Кількість годин
1.	Рефлексотерапія в комплексному відновному лікуванні	6
2.	Нетрадиційні методи діагностики та лікування в медичній реабілітації	6
3.	Виконання індивідуального завдання: 1. Підготовка реферату або презентації за однією з тем, які рекомендовані для самостійного поглибленого вивчення*. 2. Участь у фрагментах науково-дослідницької роботи кафедри; наукові доповіді на засіданнях студентського наукового гуртка та /або студентських науково-практичних конференціях; підготовка наукових публікацій. 3. Участь у міжвузівській та /або всеукраїнській олімпіаді з дисципліни. 4. Методична робота (пошук та опрацювання навчально-методичних матеріалів, підготовка наочних засобів та ін.).	
ВСЬОГО ГОДИН:		12

*** Примітка:** Теми, які рекомендовані для самостійного поглибленого вивчення при СРС

1. Сучасні підходи до медичної реабілітації хворих на інфаркт міокарда.
2. Особливості медичної реабілітації при пневмонії, плевриті, бронхіальній астмі.
3. Особливості фізичної реабілітації при інсультах.
4. Особливості сучасної психофізичної підготовки жінки при нормальному перебігу вагітності.

5. Сучасні засоби медичної реабілітація при остеохондрозі хребта.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК І ВМІНЬ (*У матрикулі практичні навички з медичної реабілітації не передбачені*)

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
I. Початковий	1	Зміст навчального матеріалу не розкрито; допущені грубі помилки у визначенні понять, при використанні термінології;
	2	Зміст навчального матеріалу розкрито фрагментарно; наведено елементарні приклади з теми заняття; допущені грубі помилки у визначенні понять, при використанні термінології;
	3	Зміст навчального матеріалу розкрито фрагментарно; фрагментарно охарактеризовано окремі положення теми; допущені помилки у визначенні понять при використанні термінології;
II. Середній	4	Розкрито основний зміст навчального матеріалу, але його викладено фрагментарно, неповно охарактеризовано загальні питання; допущені помилки й неточності при використанні наукової термінології, визначенні понять.
	5	Розкрито основний зміст навчального матеріалу, але його викладено фрагментарно, не завжди послідовно; охарактеризовано загальні питання; допущені помилки й неточності при використанні наукової термінології, визначенні понять; не зроблено висновків.
	6	Розкрито основний зміст навчального матеріалу, але його викладено фрагментарно, не завжди послідовно; наведено прості приклади; визначення понять недостатньо чіткі, не використані як докази висновки та узагальнення із спостережень і дослідів; зроблені висновки не відповідають змісту завдання;
III. Достатній	7	Розкрито основний зміст навчального матеріалу; розкрито суть понять; визначення понять неповні; допущені незначні порушення послідовності викладення, неточності при використанні наукових термінів; зроблено неповні висновки;
	8	Розкрито основний зміст навчального матеріалу; визначення понять неповні, допущені незначні порушення послідовності викладення, незначні неточності при використанні наукових термінів; нечітко сформульовані висновки.
	9	Розкрито основний зміст навчального матеріалу: визначення понять повні; допущені незначні порушення послідовності викладення, незначні неточності при використанні наукових термінів; чітко сформульовані висновки, використані матеріали лекцій.
IV. Високий	10	Повністю розкрито зміст матеріалу в об'ємі навчальної програми; проаналізовано й розкрито суть патологічних процесів;

		встановлено причинно-наслідкові зв'язки, логічно побудовані висновки; використані матеріали лекцій.
	11	Повністю розкрито зміст матеріалу в об'ємі навчальної програми; обгрунтовано зроблені висновки; використані матеріали лекцій, додаткової літератури, матеріали до СРС.
	12	Повністю розкрито зміст матеріалу в об'ємі навчальної програми; чітко та правильно дано визначення й розкрито зміст понять, правильно застосовано наукові терміни; показано вміння розв'язувати проблемні завдання, робити обгрунтовані висновки, відповідь повна і може сягати за межі визначеного завдання, але пов'язана з ним; використані матеріали лекцій, додаткової літератури, матеріали до СРС, методичні матеріали, які розміщені на Web - сторінці кафедри.

Максимальна кількість балів, що присвоюється студентам при засвоєнні дисципліни – 200, в тому числі за поточну навчальну діяльність – 120 балів, за результатами підсумкового контролю знань – 80 балів.

Оцінювання поточної навчальної діяльності здійснюється за 12-бальною шкалою.

Мінімальний середній бал, з яким студент допускається до складання підсумкового контролю – 4 бали.

Максимальна кількість, яку може набрати студент при вивченні дисципліни становить 120 балів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
	A	відмінно	зараховано
	B	добре	
	C		
	D	задовільно	
	E		
	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
--	---	--	---

6. Екзаменаційні питання (для дисциплін, з яких формою підсумкового контролю є іспит).

Іспит не передбачено навчальною програмою. Форма контролю – залік.

7. Зразки питань для проведення підсумкового контролю знань

1. Визначення фізіотерапії та її призначення.
2. Класифікацію фізичних чинників лікування.
3. Механізм дії фізичних чинників на організм (загальні та місцеві реакції-відповіді організму на фізичні чинники).
4. Принципи дозування фізичних чинників.
5. Визначення понять «курорт», «санаторій».
6. Класифікація курортів і санаторіїв.
7. Показання і протипоказання до санаторно-курортного лікування.
8. Принципи та методи санаторно-курортного лікування.
9. Періоди санаторно-курортного лікування.
10. Патогенетичні процеси, що лежать в основі відновлення здоров'я.
11. Критерії відбору осіб для медичної реабілітації:
 - а) медичні
 - б) психологічні
 - в) біологічні
12. Лікувальні методи, що використовуються для відновного лікування (режим лікування та відпочинку, кліматотерапія, лікувальна фізкультура та масаж, лікувальне харчування, водолікування, теплолікування, апаратна фізіотерапія, рефлексотерапія, фітотерапія, психотерапія).
13. Етапи реабілітації, їх особливості.
14. Оцінка ефективності реабілітації.
15. Індивідуальна програма реабілітації, її зміст і завдання.
16. Правила розробки програми реабілітації.
17. Оформлення програми реабілітації.
18. Корекція програми реабілітації в процесі її реалізації.
19. Традиційні та нетрадиційні методи, що використовуються для відновного лікування.
20. Лікувальні методи та засоби мінерального походження (спелеотерапія, літотерапія, аероіонотерапія та ін.)
21. Лікувальні методи та засоби рослинного походження (ароматерапія, гомеопатія, дендротерапія та ін.)

22. Лікувальні методи та засоби тваринного походження (гірудотерапія, апітерапія, дефльфінотерапія та ін.).

24. Покази та протипокази для основних традиційних та нетрадиційних методів відновного лікування.

25. Сучасне визначення рефлексотерапії, рефлексогенні зони.

26. Специфіка пунктурної рефлексотерапії, визначення точок акупунктури, схема реакцій на голковколювання.

27. Основні механізми дії акупунктурної терапії.

28. Три основні компоненти пунктурної рефлексотерапії.

29. Властивості точок акупунктури. Акупунктурні пари. Способи пошуку точок акупунктури. Використання меридіанної системи.

30. Точки акупунктури загальної дії, їх функціональне значення.

31. Основні причини інвалідності. Чинники, що на неї впливають

32. Групи інвалідності

33. Визначення понять інвалід, інвалідність, втрата працездатності.

34. Визначення поняття медичної реабілітації та її складові.

35. Визначення поняття професійної реабілітації та її складові.

36. Визначення поняття соціальної реабілітації та її складові.

37. Визначення поняття професійної орієнтації та її завдання.

38. Основні методи управління професійною орієнтацією.

39. Основні установи професійно-трудової реабілітації

8. ЗАСОБИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Засоби контролю і оцінювання дисципліни.

При оцінюванні знань студентів приділяється перевага стандартизованим методам контролю: тестування (усне, письмове, комп'ютерне), структуровані письмові роботи, структурований контроль практичних навичок.

Оцінка з дисципліни визначається як середня з оцінок за кожну тему, на які структурована навчальна дисципліна.

Оцінка за дисципліну визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності та оцінки підсумкового контролю і виражається за 200 бальною шкалою.

Форми контролю.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми. На всіх практичних заняттях застосовується об'єктивний контроль теоретичної підготовки та засвоєння практичних навичок.

Форми поточного контролю:

Теоретичні знання – тестові завдання, комп'ютерне тестування, індивідуальне опитування, співбесіда, письмові роботи.

Практичні навички та уміння – самостійне виконання реабілітаційних методик та складання схем реабілітації. Підсумковий контроль здійснюється на основі теоретичних знань, практичних навичок та умінь.

Підсумковий контроль засвоєння дисципліни відбувається по завершенню вивчення тем шляхом тестування і вважається зарахованим, якщо студент набрав не менше 50 балів.

Форми підсумкового контролю:

Теоретичні знання – система питань письмового та комп'ютерного тестування.

9. ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

1. Медична та соціальна реабілітація / Мисула І.Р., Вакуленко Л.О., Швед М.І. та ін. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2005. – 400 с.
 2. Ежов В.В., Андрияшек Ю.И. Физиотерапия в схемах и рисунках: Справочник. – М.: АСТ; Донецк: Сталкер, 2005. – 302 с.
 3. Фізіотерапія: підручник / Н.П. Яковенко, В.Б.Самойленко. – К.: ВСВ «Медицина», 2011. – 256 с.
 4. Лекции по общей физиотерапии. Оржешковский В.В., Оржешковский Вас.В. – К.: Куприянова Е.А., 2005, - 368 с.
 5. Пономаренко Г.Н., Улащик В.С., Зубовский Д.К. Спортивная физиотерапия. – СПб., 2009. – 318 с.
 6. Маньшина Н.В. Курортология для всех. За здоровьем на курорт / Н.В.Маньшина. – М.: Вече, 2007. – 592 с.
 7. Козлова Л.В., Козлов С.А., Семененко Л.А. Основы реабилитации. – Ростов н/Д.: Феникс, 2005. – 475 с.
 8. Основы курортології: Посібник для студентів та лікарів. За редакцією М.В.Лободи, Е.О.Колесника. – К.: Видавець Купріянова О.О., 2003. – 512 с.
 9. Самосюк І.З., Парамончик В.М., Губенко В.М. та ін. Фізіотерапевтичні та фізіопунктурні методи і їх практичне застосування. Навчально-методичний посібник. 2-е вид., доп. – К.: Купріянова О.О., 2004. – 316 с.
- Лікувальна фізкультура та спортивна медицина : [підручник] / [Клапчук В. В., Дзяк Г. В., Муравов І. В. та ін.] ; за ред. В. В. Клапчука, Г. В. Дзяка. – К. : Здоров'я, 1995. – 312 с.